

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут менеджменту, харчових
технологій і торгівлі
Кафедра менеджменту та адміністрування
СИЛАБУС

УПРАВЛІННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

(підпис) Руденко О.М.
(прізвище та ініціали)

« 26 » 08 2024 р.

Розробник (-и): Косач І.А., д.е.н., проф.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри МА
(назва кафедри)

Протокол від «26»_08_2024 р. №11

Узгоджено з гарантом освітньої програми: Попело О.В.

Тип дисципліни	Обов'язкова/ <u>вибіркова</u> .
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	3 курс, 5 семестр
Викладач (-і)	Косач І.А.
Профайл викладача (-ів)	https://pumo.stu.cn.ua/member/kosach-iryna-anatoliyivna/
Контакти викладача	Чернігів, вул. Шевченка, 95, корп.1, каб. 402. Телефон: (046) 665-261; Irish_kos@ukr.net

1. Анотація курсу.

Навчальна дисципліна спрямована на формування світогляду щодо розуміння формування інтеграційних процесів на глобальному рівні. Враховуючи глобалізаційні процеси, характерні для сучасного етапу розвитку світової економіки, їх всеохопність і вплив на світову економічну систему, слід зосередити увагу на глибоких трансформаціях у країнах. Важливість аналізу цих процесів і трансформацій формує розуміння необхідності змін в економічних і політичних відносинах між країнами. Створюється новий тип відносин між країнами, що передбачає їх поступове залучення до світового економічного простору, а також трансформацію глобальної системи регулювання економіки.

2. Мета та цілі курсу. Мета дисципліни - введення магістрів у коло питань, які стосуються системи знань про європейську інтеграцію, демократію та управління в ЄС, його структуру, демократичні принципи економічної, політичної та соціальної регуляції на наднаціональному та національному рівнях.

3. Результати навчання.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні загальні (ЗК) та фахові (ФК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту .

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК 16. Здатність обирати шляхи підвищення конкурентоспроможності організації на внутрішньому та міжнародному ринку

Під час вивчення дисципліни здобувач має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПРН), передбачені освітньою програмою:

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 18. Аналізувати міжнародне середовище бізнесу на сучасному етапі розвитку світової економіки та оцінювати можливості здійснення міжнародних операцій вітчизняними підприємствами з точки зору економічної доцільності та комерційної ефективності.

4. Пререквізити. Передумовою вивчення дисципліни є базові знання з основ менеджменту, управління зовнішньоекономічною діяльністю, основ підприємницької діяльності.

5. Обсяг курсу. Зазначте загальну кількість кредитів, кількість занять та годин самостійної роботи.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Лабораторні заняття	14
Самостійна робота	60
Індивідуальне завдання – <u>розрахункова графічна робота</u> /курсова робота	
Всього кредитів – <i>вказати кількість кредитів</i>	3

лекційні, самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів тощо).

6. Тематика курсу.

Змістовий модуль 1. Теорія глобальної інтеграції

Тема 1. Рушійною силою формування глобального економічного простору є еволюція світового господарства

Світова економіка. Етапи розвитку світового господарства. Спеціалізація. Міжнародний поділ праці. Міжнародний поділ факторів виробництва. Інтернаціоналізація. Міжнародна торгівля. Інтернаціоналізація торгівлі. Експорт капіталу. Монополії. Інтернаціоналізація капіталу. Транснаціоналізація. Глобальний економічний простір.

Тема 2. Інтеграційні механізми залучення країн до глобального економічного простору: теоретичний вимір

Інтернаціоналізація господарського життя. Класифікація концепцій розвитку інтеграційних процесів. Неолібералізм. Корпоративізм. Структуралізм. Неокейнсіанці. Теоретики дирижизму. Федералістичний і функціоналістичний підходи. Схема етапів інтеграції Б. Баласса. Динамічна модель інтеграції А. Маршалла та Ж.-Ф. Денію. Теорії

Вайнера митного союзу. Теорія «другого найкращого» Дж. Міда. «Гнучка» система інтеграції. «Тверде ядро». Концепція «континентальної інтеграції» А. Маршалла.

Змістовий модуль 2. Інституційно-політична система ЄС

Тема 3. Європейська інтеграція як основа демократії та управління в ЄС. Теорії європейської інтеграції. Мотиви євроінтеграції та цілі ЄС. Основні періоди становлення та розвитку ЄС. План Шумана. Роль Жана Моне у становленні ЄС. Договірні-правова база Європейського Союзу.

Тема 4. Структура управління в ЄС та основні європейські інститути. Інституційно-політична система ЄС. Європейські інституції: Рада Європи. Європейський парламент. Рада Європейського Союзу. Європейська комісія. Європейський суд з прав людини. Рахункова палата. Європейський економічний і соціальний комітет. Обласний комітет. Європейський інвестиційний банк. Європейський центральний банк. Європейські агентства, їх функції в управлінні ЄС. структурні фонди ЄС.

Змістовий модуль 3. Методологічні засади процесів управління в ЄС

Тема 5. Інструменти та принципи менеджменту в ЄС. Копенгагенські критерії як основа членства в ЄС. Правова система ЄС, спільні правові документи: директиви, акти, резолюції, рекомендації, висновки. Європейська політика безпеки та оборони. Діяльність ОБСЄ. Європейська політика сусідства. Програма «Східне партнерство».

Тема 6. Стратегічна економічна інтеграція та фінансове регулювання в ЄС. Основні аспекти економічної інтеграції в ЄС: Європейська економічна зона, Економічний і валютний союз, Митний союз, бюджет ЄС. Спільна економічна політика ЄС: Європейський стабілізаційний фонд, Енергетична хартія, діяльність Європейського банку реконструкції та розвитку. Свобода підприємницької діяльності та підтримка бізнесу в ЄС

7. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	<i>Активна участь в роботі впродовж семестру (виконання тематичних завдань, виконання індивідуальних практичних завдань) /залік - 60/40</i>
Вимоги до РГР, КР, КП тощо	
Практичні (лабораторні) заняття	<i>Підготовка усних відповідей з лекційного матеріалу, відповідь на питання самостійного опрацювання, виконання практичних завдань</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>Наявність конспекту лекцій, активність протягом навчального семестру, мінімальна кількість балів 21.</i>

Поточний контроль – до 60 балів, в тому числі: практичні заняття – до 50 балів, підсумковий модульний контроль – до 10 балів.

Семестровий контроль у вигляді заліку проводиться під час сесії у вигляді тестування (максимум 40 балів). Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до оцінки за залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форми контролю	
---	--

		Кількість балів	
1	Поточний контроль лекції (участь дискусіях, запитання тощо) – до 0,5 б. за кожне заняття (всього до 4 б.), практичні заняття (виконання групових та індивідуальних завдань – 3 б. за заняття (всього до 21 б.).	0...	25
2	Проміжний контроль (написання розрахункової роботи)	0...	45
Усього поточний і проміжний контроль		0...	70
Семестровий контроль (Екзамен)		0...	30
1	Теоретичне питання	0...	6
2	Практичне завдання №1	0...	12
3	Практичне завдання №2	0...	12
Разом		0...	100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)	задовільно	
66-74	D (задовільно)		
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

8. Політики курсу. Обов'язкова активна участь в обговоренні проблемних питань, участь у всіх видах контролю.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів, він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ “Чернігівська політехніка”». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання заліку всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний залік складається з двома теоретичними та одним практичним питаннями.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять очно у відповідності до затвердженого розкладу, крім випадків карантину (коли заняття проводяться дистанційно через Інтернет), а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл. Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання

викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика дедлайнів

Максимальна оцінка за невчасно здані роботи оцінюється за рівнем Е. Виключенням може бути наявність поважних причин несвоєчасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом тощо).

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямами курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні лабораторних, контрольних та розрахунково-графічних робіт (КР/КП) (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література.

Базова

1. Глобальна економіка : навчальний посібник : у 2-х частинах. Частина 1. Теоретичні засади глобальних досліджень : [Електронне видання] / В. В. Липов. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 228 с.

2. Косач І.А. Стратегічне управління процесами підприємницької інтеграції в АПК на основі проектів державно-приватного партнерства. *Глобальні та національні проблеми економіки: електрон. наук. фахове вид.* - Миколаїв: МНУ ім. В.О.Сухомлинського. 2018. №2 (22). URL : <http://www.global-national/in.ua>.

3. Косач І.А., Г.В. Старченко. Інтеграційні процеси та державно-приватне партнерство в АПК України: можливості та перспективи. Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки.

2018. №1. С. 62-70.

4. Лук'яненко Д., Поручник А., Столярчук Я. Міжнародна економіка. Київ: КНЕУ, 2020. 762 с.
5. Лук'яненко Д.Г. Міжнародна економічна інтеграція : монографія. Київ : ВППОЛ, 2018. - 138 с.
6. Менеджмент та публічне управління в умовах інформаційного суспільства: кол.монографія / за заг. ред. Філіпової Н.В.- Мена: ТОВ «Домінант». 2020. 288 с. (с. 141-160)
7. Міжнародний менеджмент : підручник / М. П. Бутка, І. М. Бутко, М. Ю. Дітковська ; за ред. М. П. Бутка. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 412 с.
8. Kosach, I., Duka, A., Starchenko, G., Myhaylovska, O., Zhavoronok, A. (2020). Socioeconomic viability of public management in the context of European integration processes. *Administratie si Management Public*, 35, 139-152. **SCOPUS**.
9. Kosach I.A. The evaluation of the agriproduction initial state position as a precondition of business integration based on public-private partnership. *Scientific bulletin of Polissia*. 2017. № 2(10). P.1. P.195-199. (**Web of Science**)
10. Kosach, I., Duka, A., Starchenko, G., Myhaylovska, O., Zhavoronok, A. (2020). Socioeconomic viability of public management in the context of European integration processes. *Administratie si Management Public*, 35, 139-152. **SCOPUS**.
11. Kosach I.A. The evaluation of the agriproduction initial state position as a precondition of business integration based on public-private partnership. *Scientific bulletin of Polissia*. 2017. № 2(10). P.1. P.195-199. (**Web of Science**)

Додаткова література

- 1 Combes P-P., Mayer T., Thisse J-F. Economic Geography: The Integration of Regions and Nations. Princeton University Press, Princeton and Oxford, 2008. 424 p.
2. Dowd K., Timberlake R. (eds.) Money and the Nation State: The Financial Revolution, Government and the World Monetary System. New Brunswick: Transaction Publishers, 1998. 453 p.
3. European Union and new regionalism : regional actors and global governance in a post-hegemonic era / edited by M. Telo. - 2nd ed. - Ashgate, 2007. — 406 p.
4. Fioramonti L. How Numbers Rule the World: The Use and Abuse of Statistics in Global Politics. London : Zed Books, 2014 – 280 p.
5. Gunderson M. North American Economic Integration and Globalization / Patrick Grady & Andrew Sharpe (ed.). *The State of Economics in Canada: Festschrift in Honour of David Slater*. 1998. PP. 355-377.
6. Jeffrey J., Peterson S. The North American Free Trade Agreement: Time for a Change? 7th Annual North American Regional Meeting. The Trilateral Commission. Ottawa. November, 21–23 2008. P. 1–21.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.adb.org/CAREC/default.asp> - Central Asia Regional Economic Cooperation Program
2. <http://www.africa-union.org/> - African Union
3. <http://www.africa-union.org/root/au/recs/eccas.htm> - Economic Community of Central African States
4. <http://www.aladi.org/> - Latin American and Caribbean Economic System
5. http://www.aoad.org/index_en.htm - Arab Organization for Agricultural Development
6. <http://www.apec.org/> - Asia-Pacific Economic Co-operation